

Sygn. akt IV U 891/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2015 r.

Sąd Rejonowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Grażyna Giżewska Rozmus
Protokolant:	sekr. sądowy Tomasz Miłośz

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2015 r. w Olsztynie

sprawy A. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o zasiłek chorobowy z ubezpieczenia wypadkowego

na skutek odwołania A. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 15 października 2014 roku nr (...)

zmienia zaskrzoną decyzję i przyznaje odwołującemu prawo do zasiłku chorobowego z ubezpieczenia wypadkowego za okres od 01 czerwca 2014 roku.

Sygn. akt IV U 891/14

UZASADNIENIE

Decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 15.10.2014 odmówiono A. K. prawa do zasiłku chorobowego z ubezpieczenia chorobowego za okres od dnia 01.06.2014r. .

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż wyłączną przyczyną wypadku odwołującego było rażące niedbalstwo (będąc pod wpływem alkoholu ubezpieczony przyczynił się do wypadku).

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczony A. K. wniósł o uchylenie decyzji i przyznanie prawa do zasiłku chorobowego z ubezpieczenia wypadkowego. Wskazał, iż z decyzji ZUS wynika, że wyłączną przyczyną wypadku, musiało być udowodnione przez ZUS naruszenie przez odwołującego przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia spowodowane przez niego umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa. Tymczasem z karty wypadku wynika, że przyczyna wypadku nie leży wyłącznie po stronie odwołującego. Okoliczności zdarzenia z 29.04.2014r. wskazują, że zdarzenia odwołujący nie mógł przewidzieć ponieważ kosiarka stała stabilnie na wózku widłowym i dopiero po jej uniesieniu i oczyszczeniu z błota, kosiarka zsunęła się i przygniotła mu nogę. Zaznaczył, że pracodawca oddalając się poza miejsce pracy nie zabezpieczył wózka widłowego pozostawiając kluczyki w urządzeniu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podnosząc, iż ubezpieczony będąc w stanie nietrzeźwości przyczynił się w znacznym stopniu do spowodowania wypadku. Do wypadku doszło w skutek rażącego niedbalstwa wywołanego znacznym stopniem upojenia alkoholowego. Gdyby odwołujący nie był pod wpływem alkoholu miałby pełną świadomości i możliwość przewidzenia skutków swojego postępowania.

Sąd ustalił, następujący stan faktyczny:

Odwołujący A. K. – zatrudniony był u G. L. (1) Tartak w P. jako stażysta w ramach projektu „ (...)”.

(dowód: bezsporne)

W dniu 29.04.2014r. odwołujący po stawieniu się w pracy o godz. 7:00 rozpoczął wykonywanie porządków na terenie warsztatu. Po pewnym czasie G. L. (1) wózkiem widłowym przywiózł mulczarkę i polecił odwołującemu umycie jej. Mulczarka nie była w żaden sposób przemocowana do wózka. Urządzenie było pokryte zaschniętym błotem po pracach w sezonie. Przełożony nie zauważył aby zachowanie odwołującego wskazywało na stan nietrzeźwości A.K..

Mulczarka pozostając na widłach wózka została spuszczone tak, że widły opierały się o ziemię. Widły były uniesione do góry (przechylone na wózek) tak aby urządzenia nie mogło się przesunąć. Maszt wózka był ustawiony na wózek tak, że mulczarka opierała się o maszt.

Odwołujący przystąpił do mycia urządzenia. Po wstępnym opłukaniu wyłączył myjkę i sprawdził ile zabrudzeń zostało. Stwierdził wówczas, że od spodu Mulczarka jest brudna. Wówczas włączył wózek widłowy, w którym znajdowały się pozostawione przez G. L. kluczyki, i podniósł widły na wysokość 25-30 cm nad ziemię. Przywołany współpracownik wyłączył wózek, gdyż odwołujący nie wiedział jak to robi. Następnie A.K. przystąpił do dalszego mycia mulczarki. Żeby sprawdzić ile zostało zabrudzeń podszedł do maszyny, przechylił się aby zajrzeć pod spód. W tym momencie maszyna się zsunęła przygniatając odwołującemu lewą nogę.

Wózek nie miał hamulców dlatego mulczarka została spuszczone na ziemię.

Odwołujący nie miał uprawnień do prowadzenia wózków widłowych. Przedmiotowy wózek miał jedną dźwignię służącą do sterowania wszystkimi funkcjami w tym do przesunięcia pozycji masztu.

Mulczarka służy do niszczenia nowych odrostów drzew i krzewów tzw samosiejek. Jest to urządzenie o szerokości 2,20 do 2,30 m, głębokości 80-90 cm i wysokości ok. 80 cm.

(dowód: zeznania G. L. k. 13-13v, przesłuchanie A.K. k. 14 w zw. z 12v-13)

Po zaistnieniu wypadku, na miejsce zdarzenia wezwano pogotowie, które przewiozło odwołującego do SP ZOZ (...) w O. gdzie w trybie nagłym przyjęto go do oddziału chirurgii urazowo- ortopedycznej z rozpoznaniem: złamanie trzonu piszczeli, otwarte złamanie kości podudzia lewego.

W momencie przyjęcia poziom alkoholu we krwi odwołującego wynosił 240 mg/100 ml. Wynik badania z (...) wykazał 2,7 g/l alkoholu we krwi.

(dowód: dokumentacja medyczna k. 22-30)

Urząd Dozoru Technicznego Oddział w O. przeprowadził i sporządził sprawozdanie z badania i ustalenia przyczyn nieszczęśliwego wypadku przy urządzeniu technicznym. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, iż przeprowadzono próby działania mechanizmu podnoszenia, które nie wykazały nieprawidłowości mogących mieć wpływ na przebieg zdarzenia.

(dowód: sprawozdanie k. 49-54)

W opinii z dnia 17.06.2015r. biegłego z zakresu BHP wskazano na następujące przyczyny wypadku:

1. przyczyny organizacyjne:

- niewłaściwe zabezpieczenie wózka widłowego przed możliwością uruchomienia tj pracodawca pozostawił kluczyki w stacyjce wózka , co umożliwiło uruchomienie silnika przez osobę nieupoważnioną,

- brak właściwego przeszkolenia w zakresie bhp tj brak udokumentowanego szkolenia wstępnego na stanowisku pracy stażysty,

2. przyczyny ludzkie:

- niewłaściwa obsługa mechanizmu podnoszenia wózka widłowego tj złe pochylenie maszty wózka widłowego podczas podnoszenia ładunku. Poszkodowany nie ustawił maszty „ na siebie” (tj na wózek). Wówczas podnoszona mulczarka opierałaby się również o maszt wózka i jej położenie byłoby stabilne,

- samowolne uruchomienie wózka widłowego przez poszkodowanego oraz nieznamość jego obsługi tj poszkodowany uruchomił wózek bez zezwolenia, uprawnień oraz znajomości obsługi urządzenia. Ponadto nie znał sposobu wyłączenia wózka widłowego,

-zaskoczenie niespodziewanym zdarzeniem tj nagłym zsunięciem się maszyny z widel wózka,

- praca pod wpływem alkoholu tj poszkodowany w dniu wypadku o godz. 10:00 wypił 0,5 litra piwa a w dniach bezpośrednio poprzedzających wypadek spożywał wódkę co skutkowało osłabioną reakcją na sytuację trudną.

W opinii uzupełniającej , sporządzonej w związku z zastrzeżeniami ZUS, biegły z zakresu BHP wskazał, iż uwzględniając okoliczności sprawy stan nietrzeźwości poszkodowanego miał niewielki wpływ na zaistnienie wypadku, ponieważ nawet gdyby poszkodowany pracował w stanie trzeźwości , to w ocenie biegłego jest wielce prawdopodobne, że jako pracownik o dobrej opinii (rzetelny i obowiązkowy- akta dochodzeniowe k. 17v) , uruchomiłby wózek widłowy z pozostawionym w stacyjce kluczykiem i podniósłby mulczarkę po to , aby zgodnie z poleceniem pracodawcy dokończyć mycie. Zdaniem biegłego, na wypadek decydujący wpływ miało niewłaściwe zabezpieczenie wózka widłowego przed możliwością jego uruchomienia przez osoby nieupoważnione a także niewłaściwa obsługa mechanizmu podnoszenia wózka tj nie ustawienia maszty w pochyleniu „ na siebie” (na wózek) w celu poprawienia stabilności ładunku na widłach.

(dowód: opinia biegłego z zakresu bhp k. 64-83, 97-98)

Biegły toksykolog w swej opinii wskazał, iż :

1. należy przyjąć, że opiniowany w dniu 29.04.2014r. około godz. 13:00 był w stanie nietrzeźwości,
2. stan nietrzeźwości opiniowanego był stopnia znacznego i mógł przekraczać wartość 2,0 promili alkoholu etylowego we krwi,
3. stan nietrzeźwości miał wpływ na zaburzenia funkcji psycho-fizycznych opiniowanego i w dużej mierze mógł się przyczynić do zaistnienia wypadku.

(dowód: opinia biegłego z zakresu toksykologii k. 106-108)

W związku z treścią opinii biegłego toksykologa postanowieniem z dnia 15.09.2015r. Sąd dopuścił kolejny dowód z uzupełniającej opinii biegłego z zakresu bhp. Biegły ten w opinii z 07.10.2015r. zmienił swoją pierwotną opinię w części dotyczącej oddziaływania alkoholu na poszkodowanego i pozostawił tę kwestię ocenie toksykologa. Wskazał , iż w swoich opiniach podawał, że jedną z przyczyn wypadku była praca poszkodowanego po spożyciu alkoholu, a stan ten mógł mieć wpływ na osłabienie koncentracji uwagi na wykonywanej czynności i zaistnienie wypadku. Nadal

jednak biegły uważa, że najistotniejszą przyczyną wypadku było niewłaściwe zabezpieczenie wózka widłowego przed możliwością jego uruchomienia przez osoby nieupoważnione (pozostawienie kluczyków w stacyjce) oraz niewłaściwa obsługa mechanizmu podnoszenia wózka (nie ustawienie masztu w pochyleniu „ na siebie” w celu poprawienia stabilności ładunku na widłach).

(dowód: opinia uzupełniająca biegłego z zakresu BHP k. 119-120)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego w ocenie Sądu zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych - ubezpieczonemu na skutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej przysługuje zasiłek chorobowy.

Art. 21 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 30.10.2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych przewiduje, że świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego nie przysługują ubezpieczonemu, gdy wyłączną przyczyną wypadków, o których mowa w art. 3, było udowodnione naruszenie przez ubezpieczonego przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia, spowodowane przez niego umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa (ust.1). Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego nie przysługują również ubezpieczonemu, który, będąc w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środków odurzających lub substancji psychotropowych, przyczynił się w znacznym stopniu do spowodowania wypadku (ust.2).

Jak wynika ze stanowiska prezentowanego przez ZUS w zaskarżonej decyzji, organ prezentował stanowisko, iż odwołującemu nie przysługują świadczenia z ubezpieczenia społecznego albowiem wyłączną przyczyną wypadku było rażące niedbalstwo . Następnie ZUS wskazał, iż przyczynę tę stanowi stan nietrzeźwości odwołującego, pod którym będąc, odwołujący przyczynił się w znacznym stopniu do spowodowania wypadku.

Tym samym analizując okoliczności niniejszej sprawy należało rozważyć czy zaistniały przesłanki wskazane w obu powyższych normach.

W przedmiotowej sprawie spór sprowadzał się do kwestii czy w związku z zaistnieniem wypadku z 29.04.2014r. odwołującemu można przypisać zachowania i spełnienie przesłanek przewidzianych w cytowanych przepisach.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, iż stan faktyczny sprawy nie był sporny między stronami w zakresie samych okoliczności zdarzenia. Istota postępowania sądowego sprowadzała się do oceny, dokonanej przez biegłych z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz toksykologii, okoliczności, które przyczyniły się do zaistnienia wypadku. Sąd dokonując ustaleń w sprawie oparł się na wszystkich opiniach sporządzonych w sprawie . Są one bowiem miarodajne, rzetelne , logiczne , wewnętrznie spójne, a nadto ich zakres merytoryczny daje podstawy do poczynienia niezbędnych ocen. Uwzględniając zarzuty ZUS oraz opinię toksykologa biegły z zakresu bhp sporządził dwie opinie uzupełniające, które jednak podtrzymały główne tezy opinii głównej wskazujące na przyczyny wypadku.

Art. 21 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych odmawia prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego wypadkowego w przypadku gdy wyłączną przyczyną wypadku było udowodnione naruszenie przez ubezpieczonego przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia, spowodowane przez niego umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa. Jak jednoznacznie wskazuje powyższy przepis, odmowa prawa do świadczeń może nastąpić jedynie wówczas gdy doszło do naruszenia przez ubezpieczonego przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia, spowodowane przez niego umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa . „W pierwszej kolejności musi dojść do naruszenia przez ubezpieczonego przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia. Chodzi zatem o zachowania bezprawne, niezgodne z obowiązującymi regulacjami z zakresu ochrony życia i zdrowia.(...) W przypadku pracowników należy wskazać na takie zachowania, które objęte zostały przedmiotowym zakresem regulacji art. 207 § 2 k.p., a zatem odnoszące się do warunków bezpiecznej i higienicznej pracy. Wydaje się, że w takim

przypadku warunkiem odpowiedzialności pracownika powinno być uprzednie jego przeszkolenie w takim zakresie, co z kolei należałoby uznawać za jeden z elementów wyznaczających przesłankę wyłączności wystąpienia przyczyn.(...) Drugim warunkiem jest, aby naruszenie przez ubezpieczonego przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia było wyłączną przyczyną wypadków. Wyłączność należy oceniać według kryterium prawa cywilnego, zatem w granicach normalnego związku przyczynowego, a zatem z wyłączeniem sytuacji, gdy pochodząca od ubezpieczonego przyczyna pozostawała tylko w przypadkowym związku przyczynowym z powstaniem wypadku przy pracy. W orzecznictwie stwierdza się z kolei, że wyłączność oznacza, że pracodawca w żaden sposób nie przyczynił się do wypadku. Niemniej zasadna wydaje się, oprócz zachowania samego poszkodowanego, ocena całokształtu okoliczności zdarzenia, w tym zwłaszcza zachowań innych jego uczestników oraz zaniedbań organizacyjno-technicznych pracodawcy. (LEX-Krzysztof Ślebzak: Komentarz do art.21 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych . 2009.12.01)

Reasumując, w okolicznościach sprawy nie mogą występować inne okoliczności mające wpływ na zaistnienie zdarzenia.

W niniejszej sprawie, jak wynika z jednoznacznej w tym zakresie opinii biegłego bhp, wskazał on na szereg przyczyn wypadku, któremu uległ odwołujący. Były to zarówno czynniki organizacyjne:

- niewłaściwe zabezpieczenie wózka widłowego przed możliwością uruchomienia tj pracodawca pozostawił kluczyki w stacyjce wózka , co umożliwiło uruchomienie silnika przez osobę nieupoważnioną,
- brak właściwego przeszkolenia w zakresie bhp tj brak udokumentowanego szkolenia wstępnego na stanowisku pracy stażysty,

jak i przyczyny ludzkie:

- niewłaściwa obsługa mechanizmu podnoszenia wózka widłowego tj złe pochylenia maszty wózka widłowego podczas podnoszenia ładunku. Poszkodowany nie ustawił maszty „na siebie” (tj na wózek). Wówczas podnoszona mulczarka opierałaby się również o maszt wózka i jej położenie byłoby stabilne.
- samowolne uruchomienie wózka widłowego przez poszkodowanego oraz nieznajomość jego obsługi tj poszkodowany uruchomił wózek bez zezwolenia, uprawnień oraz znajomości obsługi urządzenia. Ponadto nie znał sposobu wyłączenia wózka widłowego
- zaskoczenie niespodziewanym zdarzeniem tj nagłym zsunięciem się maszyny z widel wózka.
- praca pod wpływem alkoholu tj poszkodowany w dniu wypadku o godz. 10:00 wypił 0,5 litra piwa a w dniach bezpośrednio poprzedzających wypadek spożywał wódkę co skutkowało osłabioną reakcją na sytuację trudną.

Tym samym , brak jest podstaw do uznania spełnienia przesłanek przewidzianych cytowaną normą. Odwołujący nie przeszedł stosownego przeszkolenia BHP (co potwierdził G. L.). Nadto, biegły wykazał cały szereg innych okoliczności wpływających na zaistnienie zdarzenia (jak wyżej). Dodatkowo, biegły podniósł, po zapoznaniu się z opinią biegłego toksykologa, iż podtrzymuje swoją opinię główną co do czynników wpływających na zaistnienie wypadku . Wprost stwierdził, iż nadal uważa, że najistotniejszą przyczyną wypadku było niewłaściwe zabezpieczenie wózka widłowego przed możliwością jego uruchomienia przez osoby nieupoważnione (pozostawienie kluczyków w stacyjce) oraz niewłaściwa obsługa mechanizmu podnoszenia wózka (nie ustawienie maszty w pochyleniu „na siebie” w celu poprawienia stabilności ładunku na widłach).

Z kolei art. 21 ust. 2 cyt. ustawy, wskazuje, iż świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego nie przysługują również ubezpieczonemu, który, będąc w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środków odurzających lub substancji psychotropowych, przyczynił się w znacznym stopniu do spowodowania wypadku (ust.2).

Przyczynienie się oznacza „stanie się częściowo przyczyną czegoś, przyłożenie się do czegoś, wpłynięcie na coś” (słownik PWN- [sjp.pwn.pl>słowniki>przyczynienie](http://sjp.pwn.pl/słowniki/przyczynienie)). Tym samym można przyjąć, że ustawodawca dopuszcza niejako istnienie pewnych okoliczności, w tym i po stronie pracodawcy, mogących mieć wpływ na wypadek, a mimo to pozbawia świadczeń pracownika. Stan nietrzeźwości stawia więc pracownika w bardziej niekorzystnej sytuacji, o ile oczywiście skutek jego zachowania występuje przyczynienie się do wypadku i to w znacznym stopniu. Znacność stopnia przyczynienia się do wypadku, jako ocenna, będzie podlegała każdorazowo zakwalifikowaniu w konkretnym przypadku, w zależności od okoliczności sprawy. Niewątpliwie jednak nie każde zachowanie (choćby przyczyniające się do wypadku) będzie mogło być uznane za wyłączające prawo do świadczeń. Można więc stwierdzić, że fakt nietrzeźwości pracownika będzie skutkował brakiem prawa do świadczeń tylko wtedy, jeżeli zachowanie pracownika będzie miało istotny (liczący się) wpływ na wystąpienie wypadku, a idąc dalej, że gdyby nie zachowanie pracownika w stanie nietrzeźwości, do wypadku mogłoby nie dojść.

Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 czerwca 2011 r. I UK 418/10 „Ustawodawca co do zasady nie wyklucza przysługiwania świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego nawet pracownikowi, który uległ wypadkowi w stanie nietrzeźwym - pracując lub pozostając w oczekiwaniu na wykonywanie powierzonych mu zadań, chyba że pozostawanie w stanie nietrzeźwości w istotnym stopniu przyczyniło się do spowodowania wypadku w tym rozumieniu, że bez stanu nietrzeźwości można by uniknąć zdarzenia wypadkowego.”

Podsumowując „Co się tyczy kwestii przyczynienia się znacznego, to zgodnie z językowym znaczeniem należałoby uznać, że chodzi o przyczynienie się mające charakter większy od pozostałych czynników, dość duży czy pokazywany.” (LEX-Krzysztof Ślebza: Komentarz do art.21 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych . 2009.12.01)

W tej kwestii istotna jest ponownie analiza opinii obu biegłych łącznie. Biegły z zakresu toksykologii w swej opinii wskazał, iż stan nietrzeźwości miał wpływ na zaburzenia funkcji psycho-fizycznych opiniowanego i w dużej mierze mógł się przyczynić do zaistnienia wypadku. Natomiast w opinii z 07.10.2015r. biegły bhp zmienił swoją pierwotną opinię w części dotyczącej oddziaływania alkoholu na poszkodowanego w ten sposób, iż pozostawił tę kwestię ocenie toksykologa. Wskazał , iż w swoich opiniach podawał, że jedną z przyczyn wypadku była praca poszkodowanego po spożyciu alkoholu, a stan ten mógł mieć wpływ na osłabienie koncentracji uwagi na wykonywanej czynności i zaistnienie wypadku. Jednak podkreślił konsekwentnie, iż najistotniejszą przyczyną wypadku było niewłaściwe zabezpieczenie wózka widłowego przed możliwością jego uruchomienia przez osoby nieupoważnione (pozostawienie kluczyków w stacyjce) oraz niewłaściwa obsługa mechanizmu podnoszenia wózka. W związku z powyższym, brak jest podstaw faktycznych do uznania, iż stan nietrzeźwości A.K. przyczynił się w znacznym stopniu do wypadku. Takiego wniosku nie sposób wyprowadzić ze sporządzonych opinii. Należy podkreślić, iż opinia toksykologa nie wskazuje, aby stan nietrzeźwości powoła , który został ustalony w sposób przybliżony, jak wyjaśnił to biegły, przyczynił się w znacznym stopniu do zaistnienia zdarzenia. Biegły określił, iż stan ten mógł przyczynić się do wypadku a nie ,że przyczynił się.

W konsekwencji, Sąd stanął na stanowisku, iż zebrany materiał dowodowy nie potwierdził, aby w okolicznościach zdarzenia z 29.04.2014r. doszło do spełnienia przesłanek wynikających z art. 21 ust. 1 i 2 cyt. ustawy a powodujących wyłączenie prawa do zasiłku chorobowego z ubezpieczenia wypadkowego. Tym samym , w oparciu o wskazane przepisy w zw. z art. 477 (14) par. 2 k.p.c. zmieniono zaskarżoną decyzję.

SSR Grażyna Giżewska- Rozmus